

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

70. De irregularitate ex mutilatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Prima est. S. Thom. 2. 2. q. 64. art. 4. & sent. d. 25. q. 2. quod clerici sunt electi ad altaris ministerium, in quo repræsentatur passio Christi occisi, qui, cum pateretur, non cominabatur. Debent ergo ministri suum dominum imitari.

Secunda est eiusdem S. Tho. quia clericis committitur ministerium nouæ legis, in qua nulla pœna occisionis aut mutilationis determinatur.

Tertia ex Alex. Alen. 3. p. q. 34. m. 2. ar. 5. ministri nouæ legis debent esse ministri mansuetudinis, & dilectionis, ad alliciendo animos hominum ad bonum.

Quarta ex eodem, ministri nouæ legis sunt ministri sacramenti vnionis, & viuificationis; sacramentum enim altaris significat vnionem Ecclesiæ cum Christo, & viuificat summes, & participantes. Qui ergo occidit, sacramentum vnionis, & viuificationis non repræsentat. Has quatuor rationes colligit Præposit. ex S. Tho. & Alexan. in homicida. Est ergo defectus significationis, mansuetudinis, & sacramenti: omnia autem hæc significantur voce hæc, ex defectu sacramenti, & Alexan. hanc irregularitatem ex defectu sacramenti appellat, & adnumerat cum bigamiæ irregularitate, quæ etiam est ex defectu sacramenti. Quidam ad defectum cuiusdam mansuetudinis reducunt, & hoc videtur conforme cap. interfecti. de homic. vbi huius vocabuli facta est mentio; duos enim latrones ad rei temporalis defensionem occidit quidam monachus, quem irregularem Papa declarat, quia inquit contra mansuetudinem Ecclesiasticam egit. Est ergo homicidij irregularitas ex defectu mansuetudinis, & hoc verum est: sed quia ultra mansuetudinis defectum, habet alios defectus, vti diximus, & omnes includuntur hac voce, sacramenti, ideo cum S. Thom. & Alexan. & alijs vsi sumus hoc nomine. Quod si obicias, homicidium, quod ex delicto est, habere eundem defectum, fateor, tamen habet ultra hoc delictum, & ab eo, quod grauius est, accipit denominationem: vbi verò culpa non est, manet solus defectus, & ideo nominatur irregularitas ex defectu mansuetudinis.

De irregularitate ex mutilatione.

CAPVT LXX.

Quantum ad irregularitatem contrahendam, parem fecerunt iura mutilationem homicidio, qui enim occidit au-

mutil-

mutilat, siue licite faciat, siue illicite, irregularis est. Clem. si furiosus. de homic. quamuis, vt notauit Praposi. can. de his. d. 50. nu. 7. non sit ita grauis irregularitas, quæ oritur ex mutilatione, sicut quæ oritur ex homicidio; vnde fiet vt facilius dispensetur super eam. Ex mutilatione ergo licita, irregularitas ex defectu oritur, sicut ex homicidio licito: ex illicita verò ex delicto, sicut & ex homicidio illicito.

Duæ autem occurrunt difficultates, vna est, quid sit mutilatio, altera est, quid sit membrum.

Ad priorem respondeo, mutilationem esse abscissionem alicuius membri, quando membrum a corpore separatur; tunc enim corpus mutilum dicitur, quando membrum deest aliquod. Qui ergo debilitat membrum alterius, etiam si illud tale reddat, vt opus suum non valeat exercere, non mutilat, nec est irregularis. hæc est communis sententia, quam sequitur, & probat Panorm. in duobus locis, nempe cap. de diacono. qui cle. vel vouen. & cap. clericis. ne cler. vel mona. quamuis cap. cum illorum. de sen. excomm. tenuerit contrarium. eandem tenet Prapos. cap. de diacono. allegato, vbi citat Cardin. in eandem sententiam, & tenet etiam Felin. cap. cum illorum. de senten. excomm. & Philip. Fran. cap. is qui. de sent. excommu. in 6, vbi citat alios in eadem sententia, & hæc est vere tenenda, quæ confirmatur. 23. q. 8. can. his à quibus. præcipitur ibi clericis, ne mortis sententiam ferant, nec truncationes membrorum quibilibet per se inferant, aut inferendas præcipiant, & cap. in Archiepiscopatu. de rapt. mors, & truncatio prohibentur prælatis. essent profecto diminuti canones, si debilitatio, quæ non est truncatio, nec mors, induceret irregularitatem. Non ergo aliud est mutilatio, quam truncatio membri, & eius abscissio. id etiam significatio nominis probat, Aristo. enim lib. 5. metaph. mutilum definit, cui extrema aliqua pars integralis corporis deest, quod etiam docet S. Thom. 22. qu. 65. art. 1. ratio etiam id ipsum comprobatur: nam mutilatio ideo homicidio comparatur quantum ad irregularitatem, quia est particularis occisio membri, nimirum quia anima separatur ab illa parte abscissa, quod recte dixit Praposi. can. 1. d. 50. numer. 25. id autem in debilitatione non fit, manet enim anima in membro debilitato, quod etiam si non valeat exercere officium proprium, pertinet tamen ad integritatem, & decorem corporis, & inter membra computatur. 1. q. 1. can. sicut vrgeri.

Altera difficultas est, quod sit dicendum membrum, mutilatio enim intelligi non potest sine noticia membri, est autem controuersum, an digitus sit membrum. Caiet. 22. q. 65. 2. & Sotus lib. 5. de iust. qu. 2. art. 1. affirmant esse membrum, qui digitum abscindit, esse mutilatorem. maior autem pars Canonistarum sequens Bartol. lib. 2. ff. de pub. iud. negat esse membrum ad effectum inducendæ irregularitatis huius. tenent Panormit. cap. de Diacono, qui cler. ver. vou. & cap. cum illorum, de sentent. excomm. Ioann. Anan. cap. exco. iuncto, de hære. cum alijs multis. Dixi ad effectum inducendæ irregularitatis, quia multi Canonistæ distinguunt membrum in principale, & minus principale; seu paruum, & magnum, appellantque principale, manum, pedem, oculum, nasum, & quod officium habet in corpore separatum ab alijs partibus: digitum autem vocant membrum paruum. ita habet Holtet. in sum. tit. de corp. viti. & Anton. Butr. cap. Thomas, eodem tit. & Gloss. can. qui partem d. 55. ad effectum tamen irregularitatis non habetur pro membro, nisi sit principale, & ita habet Gloss. Clem. vni. de homic. & hæc est veteri doctrinæ non enim verum est, quod quidam recentiores putant, Canonistas negare, digitum esse membrum, cum multi illorū affirmant, sed dicunt quantum ad irregularitatem non censeri mutilatorem, nisi qui principale membrum abscindit, & hæc opinio, vt communior, est amplectenda: nam in pœnalibus non sunt significationes nominū ampliandæ. Qui ergo alteri digitum abscindit, etiam si pollex aut index sit, non censetur mutilator, vt irregularis efficiatur. Dubitabit aliquis de auricula, an sit membrum. Couarr. negat, quia, inquit, qui auriculam abscindit, non aufert membrum, cum ablata auricula maneat auditus in aure, quæ ratio si valeret, nec esset mutilator, qui abscindit nasum alteri, quia manet olfactus: nasum verò esse membrum, omnes affirmant. Auricula ergo est membrum, & habet officium separatum ab alijs partibus, nempe preparare sonos, & voces, vt audiantur melius & distinctius, quod in animalibus, quæ aures mouent, satis visui patet, & in ijs hominibus, quibus abscilla sunt: experientia ostendit; non enim ita perfecte audiunt, quæ sententia est Specula. tit. de dispen. materia de irregulari. §. iuxta. in fin. vbi querit, an Petrus fuerit irregularis, qui Malcho abscidit auriculam, respondet negatiue. quia tunc non erat introducta irregularitas, significans, postquam iam ab Ecclesia est introducta, esse irregularem qui eam cedit. idem Couarr.

negat

negat mamillam in foemina esse membrum, nescio qua ratione ductus, cum habeat officium praecipuum in corpore. Ex his ergo duabus actionibus, nempe homicidio, & mutilatione oritur haec irregularitas.

Ex ijs, quae in superiori capite, & proxime dicta sunt, multa sequuntur.

Primo, per vulnerationem cum quantacumque sanguinis effusione, ubi non est mors, nec mutilatio membri, non induci irregularitatem: quod recte notavit Panormit. capit. de Diacono. qui cler. ver. noue. & capit. clericis. ne cleri. verb. monach. licet aliqui contrarium dixerint, tamen sine fundamento, & contra canones, quia ex solo homicidio, & mutilatione haec irregularitas oritur; per haec enim tantum pars corporis, vel corpus anima, & vita priuatur, ut diximus, nec est aliqua introducenda irregularitas, quae non sit iure expressa.

Secundo, qui alterum percutit, & ex percussione facit irregularem ex defectu, nimirum quia notabile vulnus in facie infixit, quo fit multum deformis, aut fecit eum claudum, ut nequeat sine baculo ambulare, vel quid aliud simile, si non abscidit, aut mutilauit membrum, non est irregularis, quamuis Silu. ver. homicidium, 3. aliter sentiat cum alijs per ipsum citatis, sed sine fundamento, quia iste non est occisor, nec mutilator.

Tertio, qui execat alterum, visu eum priuando, non tamen oculum extrahendo, eadem ratione non est irregularis, quia nec occisor, nec mutilator, qua ratione, qui dat mulieri venenum sterilitatis, ut priuetur potentia generatiua, quia non occidit, nec mutat, non est de iure irregularis, ut habet Glo. c. si aliquis, de homic. quamuis quantum ad peccatum grauis sit culpa, & homicida habeatur.

Quarto, qui mortuo homini abscindit caput, aliudue membrum, non est irregularis; non enim mortuus est simpliciter homo, nec membrum mortui est simpliciter membrum, unde qui abscindit, non est mutilator, quia non priuat membrum anima, aut vita. Non esse hunc irregularem dicit Archidi. can. si quis 15. q. 1. contra aliquos id affirmantes, & Praeposi. can. 1. d. 50. num. 27.

Quinto, qui foetum, antequam anima sit informatus, nimirum ante quadragesimum diem abortiri facit, quamuis peccet grauius, de iure irregularis non est, quia cum nondum sit vi-

uificatus, nōdum est homo, & sic hic, qui abortiri fecit, non est homicida. ita habetur cap. sicut 2. de homic.

Sexto, per solam voluntatem, & conatum occidendi, aut mutilandi, si non sequitur occisio, aut mutilatio, non est irregularis. ita dicit Henr. c. 1. de eo, qui mit. in poss. vbi qui dat venenum alteri animo occidendi, aut vt abortiatur vniuum fœtum, si non occiditur, aut abortus sequitur, non est irregularis, nec qui bombardam exonerat contra alterum, sed non sequitur effectus, quidquid sit de pœnis alijs temporibus, tamen irregularitatem non incurrit, quamuis quidam contrarium teneant, sed falso, quia lex promotionis factum requirit 15. quæst. 1. canon. vltim. Denique vbi non citatur mutilatio, aut occisio, non inducitur huiusmodi irregularitas.

Quotuplex homicidium, & mutilatio.

CAPVT LXXI.

CVM constet tantum ex reali mutilatione, & homicidio induci huiusmodi irregularitatem, oportet, quomodo hæc fiant, considerare. Est autem triplex homicidium, quod autem de eo dicitur, de mutilatione etiam intelligere oportet. Est homicidium, quod voluntate, quod necessitate, quod casu committitur. hæc diuisio celebris est, quam probat Glo. can. de his d. 50. Arch. & Præposi. ibidem, Gloss. etiam cap. sicut dignum. de homic. & ibi Henr. num. 43. & Alex. Aleu. 3. p. q. 34. m. 3. Est etiam aliorum multorum, eamque confirmauit Concil. Triden. sess. 14. c. 7. vbi de irregularitate ex illicito homicidio tractans distinxit homicidium, & quod voluntate, & quod necessitate, & quod casu fit. Hæc igitur diuisio est amplectenda, & iuxta ea, quæ de irregularitate homicidij dicta sunt, explicabimus. Oportet igitur, quid horū vnum quodque sit, declarare, postea quæ ad irregularitatem spectant proponemus.

Aduerte, ex Gemina. & Præposi. can. si quis voluntarie dupliciter accipi voluntarium, striete, & large. striete voluntarium est, quod est in se volitū, in quod nempe voluntas immediate fertur. vt quando volumus ambulare, sedere, legere. hæc dicuntur voluntaria striete. Large voluntarium est, quod